

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica - Cod. Ettenheim-Münster 289

Aristoteles

[S.l.], [17. Jahrh.]

Caput 2dum

[urn:nbn:de:bsz:31-130062](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-130062)

Oratio (perfecta scilicet) definitur ob forte quae sit vox figurata
 cuius partes, aliqua est figurata proposita ut dicitur, et vel affirmatio vel
 negatio id est quod sit compositum ex nomine et verbo vel pluribus alijs
 modo inter se grammaticaliter conuincit, quia voces figuratae non sunt
 oratio. partes, separatae debent fore aliquid figurae, et tamen nec pario
 debent esse affirmatio vel negatio. Ita aliqua dicitur inquit orationem a
verbo et nomine, quorum partes seorsim non figurant. Oratio perfecta un
 fuerit et prolo possit sequi perfectum, inperfecta inperfectum. et q. si orationem
ubi non affirmat, et negat.

Capitulum 20um

Enumeratio definitur ob forte quae sit oratio vera vel falsa. item
 quod sit oratio affirmativa, et negativa unig de aliquo utrague de quibus
 multis dicitur proportionibus, quia veritas et falsitas sunt tantum
 proprietates consequentes ad affirmationem vel negationem. ita et
 figuratae et conuincit ad hanc namque operationem et proprie tantum
 propriis vocalibus. si illa ut dicitur, conuincit quod non fit ut ex parte
 exalto, si aliter ut loquitur cum conuincit recentiorum, quod propterea
 mentalis sit iudicium immediatum ut dicitur. ita quod propterea vocalibus
 oratio figurae iudicium immediatum est ita quod scripta sit scriptura figurae
 non iudicium immediatum figurae. et tunc considerans in positione, materia
 forma quantitatis et qualitatis, materiae quae sunt termini formales
 materia circa quam sunt termini obiectivi, si proterum et falsum nec pario
 sunt conuincit, si uero est materia vel proterum necessaria, si contingit et tunc
 est conuincit.

Ex his positionibus affirmativa necessaria semper est vera, negativa semper
 falsa. et utrague absolute nec affirmat, nec negat existentiam subiecti,
 sed tantum conditionale, semper enim si dicitur hoc est ad tale. quando
cum existit hoc est ad tale. In materia uero in propria si proterum, est
 irrativa ut q. hoc est aliter semper est falsa, et negativa semper vera. et conuincit
 Ita aliqua sunt vera aliqua falsa. proterum affirmativa contingit
 semper tunc existentiam subiecti et conuincit eam cum proterum proterum
 existenti conuincit. ut q. si dicitur, aliquis equus currit. semper existit
 aliter aliter, et conuincit illi proterum uerum, si uero proterum non conuincit

etiam partiale vel cuj pars, ut in hac propositione simpliciter oij qui e
diligens proficit, sermo e oij diligens proficit. Item e hoc e simplex
Regē longē vera ppitio, quia ima ppitio qd fultum.

Propositio diuidit conuenit in copulatiuam & disiunctiuam
hypotheticam et conyalem. Copulatiua confod ex pluribz ppri
tionibz simplicibz conuenit per particulam et vel nec et et deq
ora et paulq, vel nec dehorat nec paulq. ad hoc ut ppitio
Copulatiua sit vera, debent oia membra ee vera quia n solum
affirmit veritatem propositionis simpliciter sed etiam earum
simultatem. Idem patet affirmat vel negat de fingulij, unde
ut sola ppitio sit falsa sufficit unum membrum ee falsum quia
si vel igno n verificat, hoc ipso ppitio non e conformi suo
obiecto, et consequenter falsa.

Coniunctio disiunctiua sit ex pluribz ppitionibz simplicibz
conuenit per particulam vel et vel dehorat dehorat vel ludit vel
bitis. ut hoc ppitio sit vera sufficit unum membrum ee verum
quia n affirmat simultatem, licet nihil obid, etiam oia sit
vera.

Coniunctio hypothetica vel conditionali e in qua plura oratione
conueniunt per particulam si, nisi etc. ut si sol luceat die e potest
hoc ee vera licet nec conditio nec condicionalum existat, modo hoc
conuicio inter conditionem et conditionatum, conditionatum autem
n debet quomodo unqz sequi conditionem, sed cum aliqua dependentia
vel post particulam si ad conditionatum ppriis modis, conipartiuula
Iuxta v. g. si sol luceat tunc die e alij falsa e conditionali, ut si
dico. si de deppula, mox e captem, ubi particula Iuxta n potest
adhiberi: solij fieri etiam e conyali, si filius tibi, profigit, particula
quia v. g. quia sol luceat die e.

Diuidit ullaq in absolutam et modalem. absoluta vel categorica
dicitur simpliciter proter in e vel n e facta, ut dehorat mox qz.
modalis autem exprimit modum que proter in e vel n e facta, v. g.
hoc necessario e oia et quomuy plura sunt nobi, hic dicitur tantum

Quatuor agis scilicet his: necessarium contingens possibile et
 impossibile et possibile. illud nota quod in positione modali duo
 inventiones sunt inter se distinguenda scilicet dictum ad modum;
 modus est ergo signum, quo modo verbum inquit factum, dictum est
 qua proprie dicitur. V.g. in hac propositione: possibile est de se incurrerendum,
 id est possibile est modus reliqua dictum, modus iste potest affirmari vel
 in seipso dicitur vel composito. Et in seipso dicitur quod dicitur est
 et album est nigrum. id est factum nunc album potest amitti albedi-
 ne et nigrum. in seipso composito scilicet possibile est subdignum est, non
 quia doctrina est pietas, compositio potest ad finem suum dicitur, non potest
 ad veritatem propositionis modalis, sed propter convenientiam quodammodo
 modo convenientiam quo affirmat.

Quae etiam sunt de enunciatione, quae se contra exponibile, quia propter
 particulas tantum proter et solum et ergo et exponi debent per aliam
 propositionem. sunt ita in triplici classe. una est explicite exponibilis si
 factum affirmat particula tantum solum est. ut solum Petrus scribit
 hinc vocat suppositio de facto explicite quia facta est exclusio, si enim
 si est affirmativa dicitur exponi: et Petrus scribit et multi alii scribit. sicut
 particula ita affirmat proter v.g. Petrus solum scribit, dicitur proter de exclusio
 proter, quia oia proter adcludunt cum seipso sit. Petrus scribit, nihil aliud
 facit. si vero exponibilis est negativa, sive si particula includunt
 negat exponit. Et per dicitur dicitur ut non affirmativa non aliam
 negativam v.g. si dico Petrus non solum scribit, hoc erit exponibile. et
 Petrus non scribit, si scribit facit ad huc aliquid aliud. si tota propositionis
 affirmativa explicite est affirmativa, tunc id quod adcludit exponit nega-
 tive, si vero tota negat, tunc id exponit affirmativa et potest adcludi.

Exponibilis exponibilis est per particulas proter, in providentia et
 in alia, sed excepto si quod dicitur. hoc proprie dicitur scribitur proter pedum
 sic exponit, Petrus non scribit, et de reliquis scribitur. dicitur tamen
 ergo quo fit exceptio est universalis, et particula proter, officere
 tamen in universalis contentum aliam non indiget expositione, ut si
 dico aliquis hoc scribit, proter, etiam, itam nulla verborum loquitur
 proter tamen quia in ma dicitur a quo est tantum particularis, et in
 secunda dicitur hoc non continetur in universalis.

Exponibilibus reduplicatio exponit per particulas, quae
 quatuor: si reduplicativa est affirmativa exponit per tres con-
 iunctivas, scilicet et, sed, et, si vero est negativa, ubi scilicet particula
 negat, exponit per tres disiunctivas, et se sufficiens mem-
 brum et tamen et: hoc affirmativa. Per quae logicus
 dicitur. sic exponit. Per quae logicus, et logicus dicitur, et tamen
 quare dicitur est logica. hoc vero negativa, Per quae
 logicus et musica, sic exponit, vel per quae non est logicus vel non est mu-
 sica, vel logica non est causa musica: numerant aliqui inter ex-
 ponibilibus alios propositiones insolubiles, in quibus quidquid concedat
 orobis, ut si quis de se diceret: ego sum falsa. sed parum
 utile, cuius ingenio vexatione ad chimeras sua oblegan-
 do licet et talem propositionem vocaliter quis possit profere, in intell-
 ectu tamen non potest aperiri, quia a se habet contradictionis.

Capitulum 2um

Quid sit oppositio et oppositio propositionum.

Oppositio est diversitas duarum propositionum eodem subiecto et
 predicatione habentium vel in qualitate vel in quantitate vel in utraque
 scilicet per qualitatem intelligitur affirmationem vel negationem
 per quantitates universales vel particularitatem: debet autem
 verbum et subiectum in utraque propositione cum visum circumstantiis veris
 verbis et adverbis accipi: Quae sunt tres oppositio, contra-
 riorum scilicet, subcontrariarum, subalternarum, et contradictoriarum.

Contradictoria sunt duae propositiones universales habentes idem subiectum
 et predicationem, quarum una est affirmativa, altera negativa, vel
 hoc est ad hoc, nullus haec est ad hoc.

Subcontrariae contra sunt duae propositiones particulares, differentes
 in qualitate, ut aliquis haec est pius, aliquis haec non est pius.

Subalternae opponunt sibi in sola quantitate, ut hoc est civis et hoc
 aliquis civis est homo.

Contradictoria sunt duae propositiones opposita sibi secundum
 quantitatem, et qualitatem: sive quae habent sive quae habent
 idem subiectum et predicationem, sive ut una sit affirmativa altera negativa.

Marginal notes on the left side of the page, partially obscured and difficult to read.